

Anonymizovaná verze

C-645/20 - 1

Věc C-645/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

1. prosince 2020

Předkládající soud:

Cour de cassation (Francie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

18. listopadu 2020

Navrhovatelé:

V A

Z A

Odpůrkyně:

TP

[*omissis*]

ROZSUDEK COUR DE CASSATION, PREMIÈRE CHAMBRE CIVILE
(Kasační soud, první občanskoprávní senát),

ZE DNE 18. LISTOPADU 2020

1°/ VA [*omissis*] [osobní údaje]

2°/ ZA [*omissis*] [osobní údaje]

podali kasační opravný prostředek č. Y 19-15.438 proti rozsudku, který dne 21. února 2019 vydal cour d'appel de Versailles (odvolací soud ve Versailles, 14. senát) ve sporu mezi nimi a TP [*omissis*] [osobní údaje], odpůrkyní v řízení o kasačním opravném prostředku.

Navrhovatelé na podporu svého kasačního opravného prostředku uplatňují jediný důvod, který tvoří přílohu tohoto rozsudku.

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 2]** [*omissis*]

[*omissis*]

[úvahy týkající se řízení a soudního kolegia]

Skutkový stav a řízení

- 1 Podle napadeného rozsudku [*omissis*] XA, francouzský státní příslušník, zemřel ve Francii [*omissis*] a jako své dědice zanechal svoji manželku TP a své tři děti z prvního manželství, YA, ZA a VA (spoluúčastníci A).
- 2 Spoluúčastníci A se ve svém sporu s TP obrátili na soud a podali k předsedovi soudu prvního stupně, který je příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních, návrh na jmenování správce pozůstalosti, přičemž se dovolávali příslušnosti francouzských soudů na základě článku 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení a tvrdili, že XA měl v den své smrti obvyklý pobyt ve Francii.
- 3 Vzhledem k tomu, že YA zemřel [*omissis*], jeho bratr a sestra uvedli, že jednají rovněž jako jeho právní nástupci.

Přezkum důvodu kasačního opravného prostředku

K prvním třem částem důvodu kasačního opravného prostředku, který je uveden níže

- 4 Na základě čl. 1014 druhého pododstavce code de procédure civile (občanský soudní řád) není důvodné o těchto námitkách, které zjevně nemohou mít za následek zrušení rozsudku, rozhodnout rozhodnutím se zvláštním odůvodněním.

K čtvrté části důvodu kasačního opravného prostředku

Znění důvodu kasačního opravného prostředku

- 5 Spoluúčastníci A napadenému rozsudku vytýkají, že v něm bylo rozhodnuto, že francouzské soudy nejsou příslušné rozhodovat o dědictví XA jako o celku a o návrhu na jmenování správce **[Or. 3]** pozůstalosti, ačkoli „nenachází-li se místo obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti na území členského státu, jsou soudy

členského státu, v němž se majetek tvořící pozůstalost nachází, přesto podpůrně příslušné k rozhodování o dědictví jako celku, pokud měl zůstavitel v době smrti státní příslušnost tohoto členského státu; tato ustanovení nařízení č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení jsou kogentní a musí být soudem uplatněna i bez návrhu; v projednávané věci je nesporné, že XA měl francouzskou státní příslušnost a vlastnil majetek nacházející se ve Francii, takže cour d'appel měl ověřit svoji podpůrnou příslušnost; cour d'appel tím, že tak neučinil, porušil článek 10 nařízení č. 650/2012 ze dne 4. července 2012.“

Odpověď Cour de cassation

- 6 Článek 10 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, které Spojené království nepřijalo, stanoví, že nenachází-li se místo obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti na území členského státu, jsou soudy členského státu, v němž se majetek tvořící pozůstalost nachází, přesto příslušné k rozhodování o dědictví jako celku, pokud měl zůstavitel v době smrti státní příslušnost tohoto členského státu.
- 7 Spoluúčastníci A se tohoto ustanovení nedovolávali u cour d'appel de Versailles, který poté, co měl za to, že zůstavitel měl obvyklé bydliště ve Spojeném království, rozhodl, že podle článku 4 nařízení není francouzský soud příslušný k rozhodování o jeho dědictví a ke jmenování správce pozůstalosti.
- 8 Je tedy třeba určit, zda cour d'appel, který konstatoval, že XA je francouzský státní příslušník a má majetek ve Francii, byl povinen uplatnit z vlastního podnětu svou podpůrnou příslušnost uvedenou v článku 10 nařízení.
- 9 Článek 15 nařízení sice stanoví, že pokud je u soudu některého členského státu zahájeno řízení v dědické věci, k níž není příslušný podle tohoto nařízení, prohlásí tento soud z vlastního podnětu svou nepřislušnost, avšak neupřesňuje, zda danému soudu přísluší předem ověřit, zda nejsou splněny podmínky nejen jeho obecné (článek 4), ale i podpůrné (články 10 a 11) [Or. 4] příslušnosti. Nařízení neupřesňuje, zda má podpůrná příslušnost fakultativní povahu.
- 10 Pokud jde o povinnost soudu zkoumat z vlastního podnětu svoji příslušnost na základě článku 10, nenacházelo-li se místo obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti na území členského státu, je třeba uvést, že nařízení (EU) č. 650/2012 zavádí komplexní systém, který řeší všechny mezinárodní kompetenční spory vyplývající ze sporů, které jsou soudům členských států předloženy v oblasti dědictví, a nahrazuje tedy všechna řešení, která tyto soudy dosud používaly. Nařízení zavádí systém řešení kompetenčních sporů, který musí soudy členských států uplatnit z vlastního podnětu, pokud spor spadá do věcné působnosti tohoto nařízení. Cílem podpůrné příslušnosti stanovené v článku 10 nařízení je stanovit kritéria pro

určení příslušnosti použitelná v případě, kdy by žádný soud členského státu nebyl příslušný podle obecného pravidla stanoveného v článku 4. Nebylo by tedy logické, aby se soudy mohly poté, co uplatnily z vlastního podnětu nařízení k rozhodnutí kompetenčního sporu, prohlásit za nepřislušné ve prospěch třetího státu na základě samotného článku 4, aniž by předem ověřily svou podpůrnou příslušnost na základě článku 10. Naopak by bylo koherentnější, aby soudy, kterým byl spor předložen, byly povinny ověřit, a to i z vlastního podnětu, všechna možná kritéria pro určení příslušnosti, pokud není příslušný žádný jiný členský stát. Není tak namístě rozlišovat povinnost soudů zkoumat z vlastního podnětu, zda jsou příslušné, podle toho, zda tato pravomoc vyplývá z článku 4 nebo z článku 10.

- 11 Nicméně pravidlo stanovené v článku 10, které nařízení uvádí jako podpůrné, má za následek odchýlení se od zásady jednoty soudní a zákonodárné příslušnosti, z níž vychází nařízení, jehož bod 23 odůvodnění zdůrazňuje nutnost „zajištění řádného výkonu spravedlnosti v rámci Unie, jakož i zajištění toho, aby existovala skutečná vazba mezi danou dědickou věcí a členským státem, kde je příslušnost vykonávána“, neboť pokud se soud státu, ve kterém neměl zůstavitel obvyklý pobyt, prohlásí za příslušný na základě článku 10, bude nicméně muset uplatnit právo státu, ve kterém se nachází místo obvyklého bydliště, ledaže je ze všech okolností věci zřejmé, že v době smrti měl zůstavitel zjevně užší spojení s jiným státem (článek 21 nařízení) nebo si výslovně zvolil právo jiného státu (článek 22). Jeví se tedy jako obtížné připustit, že pravidlo pro určení příslušnosti kvalifikované jako podpůrná, které se odchyluje od obecných zásad, na kterých je nařízení založeno, musí být povinně uplatněno soudy i v případě, že se jej účastníci řízení nedovolávají. Kromě toho, i když nařízení v článku 15 výslovně stanoví povinnost nepřislušného soudu konstatovat z vlastního podnětu svou nepřislušnost, nestanoví žádné rovnocenné ustanovení v případě příslušnosti. Nic [Or. 5] v nařízení neumožňuje mít za to, že soud členského státu, jemuž byla věc předložena na základě článku 4, musí z vlastního podnětu zkoumat, zda je příslušný na základě jiného pravidla, zejména článku 10, který stanoví pouze podpůrnou příslušnost. Tuto asymetrii lze vysvětlit tím, že cílem pravidla stanoveného v článku 15 je usnadnit uznávání a výkon rozhodnutí přijatých soudem, který se prohlásil za příslušný, a zabránit tomu, aby bylo možné následně v jiném členském státě namítat, že ve skutečnosti příslušný není. Konečně pravidla dědického řízení spadají ve smyslu nařízení pod disponibilní práva, neboť tento nástroj opravňuje strany, aby se dohodly na příslušnosti v dohodě o volbě soudu (článek 5), a umožňuje soudům, aby se prohlásily příslušnými na základě pouhé přítomnosti stran u soudu (článek 9). Bylo by tedy nelogické, aby byl soud povinen zkoumat podpůrné kritérium příslušnosti, které účastníci řízení nezamýšleli uplatnit.
- 12 Existuje důvodná pochybnost o odpovědi, která může být poskytnuta na tuto otázku, která je rozhodující pro vyřešení sporu, o kterém musí rozhodnout Cour de cassation.

- 13 Z toho plyne, že je třeba předložit na základě článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a přerušit řízení do doby, než Soudní dvůr o uvedené otázce rozhodne.

Z TĚCHTO DŮVODŮ Cour de cassation:

PŘEDKLÁDÁ Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o následující otázce:

„Musí být ustanovení čl. 10 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení vykládána v tom smyslu, že nenachází-li se místo obvyklého pobytu zůstavitele v době smrti na území členského státu, musí soud členského státu, na jehož území neměl zůstavitel obvyklý pobyt, který konstatuje, že zůstavitel měl státní příslušnost tohoto státu a vlastnil v něm majetek, z vlastního podnětu zkoumat svou podpůrnou příslušnost stanovenou v tomto ustanovení?“

[*omissis*] **[Or. 6]**

[*omissis*]

[*omissis*] [údaje týkající se řízení] **[Or. 7]**

[*omissis*]

Důvod kasačního opravného prostředku předložený [*omissis*] SA a ZA.

[*omissis*]

[Or. 8]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 9]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 10]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 11]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 12]** [*omissis*]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 13]** [*omissis*]

[*omissis*]

[zopakování v podstatě věcného odůvodnění napadeného rozsudku, podle kterého cour d'appel rozhodl, že není prokázáno, že se XA rozhodl přemístit své obvyklé bydliště do Francie, a že francouzské soudy nejsou tedy příslušné rozhodovat o dědictví XA jako o celku a o návrhu na jmenování správce pozůstalosti]

[*omissis*]

[*omissis*] **[Or. 14]** [*omissis*]

[*omissis*]

[uvedení třech prvních částí důvodu kasačního opravného prostředku, které byly zamítnuty v bodě 4 předkládacího rozsudku]

[*omissis*]

[uvedení čtvrté části důvodu kasačního opravného prostředku, zopakované mezi uvozovkami v bodě 5 předkládacího rozsudku, nadepsaném „Znění důvodu kasačního opravného prostředku“]